

Opetusministeriö
Anna Vuopala
PL 29
00023 Valtioneuvosto

VIITE: DNRO 4/670/2007

LAUSUNTO OPETUSMINISTERIÖN TEKIJÄNOIKEUDEN SUUNTAVIIVOJA KOSKEVASTA KESKUSTELUMUISTIOSTA

TeliaSonera Finland Oyj (jäljempänä ”Teliasonera”) kiittää Opetusministeriötä mahdollisuudesta lausunnon antamiseen koskien Opetusministeriön laatimaa dokumenttia ”Tekijänoikeuden suuntaviivoja”.

Pidämme hyvänä, että Opetusministeriö tarjoaa eri osapuolille mahdollisuuden vaikuttaa tekijänoikeuslain kehittämiseen. Toivomme, että tässä esittämillämme näkemyksillä olisi rakentavaa myötävaikutusta siihen, että teoksia saataisiin entistä monipuolisesti loppukäyttäjien saataville.

1. Monikanavajakelu

1.1 Nykyinen tekijänoikeuslaki on este tietoyhteiskunnan palvelujen kehittymiselle

Teliasonera näkee nykyisen tekijänoikeuslain esteenä tietoyhteiskunnan palvelujen kehittymiselle. Jos ajatellaan ubiikkiyhteiskuntaa, eli yhteiskuntaa, jossa tietoyhteiskunnan palvelut ovat kaikkialla läsnä loppukäyttäjän ulottuvilla, on kestävämpää, että loppukäyttäjän päätelaite voisi esimerkiksi joutua ilmoittamaan loppukäyttäjälle, että ”Lähetäjäryityksellä ei ole oikeutta lähettää tätä sisältöä sinulle DVB-H –verkossa, joten ole hyvä ja siirry 10 metriä vasempaan niin, että olet 3G –verkon vaikutuspiirissä, jonka kautta lähettäjäryitys voi lähettää sinulle tämän sisällön”. Ubiikkiyhteiskunnassa loppukäyttäjän ja tämän päätelaitteen pitäisi voida valita sisällön välittämiseen kulloinkin optimaalinen välityskanava, eikä tätä valintaa tulisi jättää tekijänoikeuksien haltijan oikeudeksi.

Lain ongelmaticikka ilmeni hyvin viime vuoden aikana alkaneessa ja edelleen jatkuvassa ohjelmistojen monikanavajakelua koskevassa kiistassa. Monikanavajakelua koskevat ongelmat johtuvat siitä, että tekijänoikeuslaki antaa tekijälle tällä hetkellä yksinkertaisesti kohtuuttoman paljon suojaa sellaisessakin tilanteessa, missä lähettäjäryitykset ovat jo kerran sopineet oikeudenhaltijoiden kanssa siitä, että ohjelmistoja voidaan lähettää loppukäyttäjille, ja missä lähettäjäryitykset haluaisivat tarjota parempaa palvelua näille loppukäyttäjille käyttämällä lähetystoimintansa tukena teknologiakehityksen mahdollistamia uusia viestintäverkkoja ohjelmiston lähettämiseen.

1.2 Yksittäinen sopiminen

Koska tekijänoikeuslaki ei tunne mahdollisuutta teoksen käyttämiseen tavalla, josta ei alun perin tekijänoikeuden haltijan kanssa ole sovittu, tekee tämä käytännössä uudessa viestintäverkossa tapahtuvan rinnakkaislähettämisen mahdolliseksi, ellei kyseessä sitten ole televisiolähetyksen muuttamaton edelleen lähettäminen. Tämä johtuu siitä, että lähettäjäryityksen lähettämään ohjelmistoon sisältyy useita teoksia, jolloin tekijänoikeuslain mukaan lähettäjäryityksen pitää saada

kaikilta tekijöiltä suostumus teoksen lähettämiseen esimerkiksi uudessa viestintäverkossa, jos asiasta ei jo alun perin ole tekijän ja lähettäjäyrityksen välillä sovittu. Tällainen yksittäinen sopiminen on ainoa mahdollisuus esimerkiksi elokuvateoksia koskien. Tällöin jo yksittäinenkin tekijä pystyy hankaloittamaan lähettämistoimintaa uudessa viestintäverkossa kohtuuttomasti: lähettäjäyrityksen pitäisi esimerkiksi kytkeä ohjelmiston osista musiikkia tai muita teoksia pois, mikäli lupaa tekijältä ei saataisi. Esimerkiksi rinnakkaislähettämisen sääntelyä tulisi pikemminkin yhdenmukaistaa edelleenlähettämistä koskevan sääntelyn kanssa. Tällöin tulisi myös ottaa huomioon kohdassa 1.3 esittämiämme seikkoja.

1.3 Tekijänoikeusjärjestöjen asema

Vaikka tekijänoikeuslakiin on oikeuksien hankinnan helpottamiseksi luotu ns. sopimuslisenssikäytännön mahdollisuus, tuo tämän option käyttäminen mukanaan sen, että käytännössä valta päättää em. tavalla koko lähettäjäyrityksen ohjelmiston lähettamisestä uudessa viestintäverkossa, kuten DVB-H:ssa tai 3G:ssä, on valunut myös sellaiselle tekijänoikeusjärjestölle, jolla on valta myöntää lähettäjäyritykselle tekijänoikeuslain 26 §:n tarkoittama sopimuslisenssi. Kun taas tekijänoikeusjärjestö pyrkii puolustamaan edustamiensa oikeudenhaltijoiden oikeuksia, tekijänoikeusjärjestö nähnee kaikenlaisten myönnytysten tekemisen hallinnoimiaan oikeuksia koskien sellaiseksi, joilla he pettäisivät oikeudenhaltijan odotuksia. Kilpailulainsäädännön lisäksi on syytä pyrkiä varmistamaan myös tekijänoikeuslainsäädäntöteitse, että tekijänoikeusjärjestöt pyrkisivät aikaisempaa aktiivisemmin ja kohtuullisin ehdoin edistämään teosten mahdollisimman monipuolista levitystä niiden suojelun sijasta, jotta kuluttajat voisivat nauttia teoksista mahdollisimman laajasti, kuten teosten tekijät itse ovat useimmiten tarkoittaneet. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi tekijänoikeusjärjestöjen keskinäisen kilpailun aikaansaamisella. Kilpailutilanteen synnyttämiseksi on välttämätöntä, että tekijänoikeuslain uudistustarpeita pohtiva lainvalmistelija varmistaa, että tekijänoikeusjärjestöt pystyvät jatkossa myöntämään kaikki tarvittavat oikeudet sopimuslisenssiteitse ko. oikeuksien käyttäjälle niin, ettei tekijänoikeusjärjestöjen sopimuslisenssin myöntämistä koskevia oikeuksia enää jatkossa pidettäisi nykyiseen tapaan siiloutuneina. TeliaSonera pitää tarpeellisenä myös sitä, että oikeuksien käyttäjä voisi hankkia ko. oikeudet vaihtoehtoisesti myös ulkomaiselta järjestöltä, jolla olisi oikeus myöntää vastaavia oikeuksia oikeuksien käyttäjälle.

Asioista sopimista ei myöskään helpota se, että opetusministeriön antamista valtuuksista tekijänoikeusjärjestöille eikä tekijänoikeusjärjestöjen keskinäisistä sopimuksista ja oikeuksien hankinnasta ole saatavissa riittävää yleiskuvausta.

1.4 Tapoja televisiolähetysten saattamiselle loppukäyttäjän saataville

Televisiolähetysten saataville saattamiseksi loppukäyttäjien saataville on useita tapoja. Tekijänoikeuslain uudistamistarpeita pohtiva lainvalmistelija voisi ottaa tavoitteekseen esimerkiksi sen aikaansaamisen, että lähettäjäyrityksen oikeudet kattavat lähetystoiminnan vaihtoehtoisissa viestintäverkoissa, edellyttäen, että lähettäminen koskee samaa maantieteellistä aluetta. On nimenomaisesti hyvä puhua vaihtoehtoisista viestintäverkoista, koska lainsäädännön tulee olla viestinvälitystapoihin nähden teknologiariippumatonta (esimerkiksi 3G ja DVB-H). Lainsäätäjä voisi myös pohtia, olisiko syytä tarjota verkko-operaattoreille mahdollisuus tietyn peruskanavapaketin välittämiseen verkossaan loppukäyttäjille ilman tekijänoikeuskorvausvelvollisuuksia: lainsäädännössä voitaisiin puhua uusia viestintäverkkoja koskien esimerkiksi ”may carry” –periaatteesta, jonka mukaisesti verkko-operaattori voisi itse päättää, ottaako se kanavapaketin välitettäväksi verkossaan/tiettyä verkonosaansa koskien ja tällaista välittämistä tämän jälkeen koskisivat nykyisen ”must carry”-säännöstä muistuttavat velvollisuudet.

Edelleenlähettämisoikeutta koskien voisi olla hyvä tarkastella lähetyksen ”muuttumattomuus” – termiä ja täsmentää, että ko. vaatimus ei esimerkiksi koske teknistä muuttamista, kuten televisiolähetyksen bittimäärän tai resoluution muuttamista. Lainsäätäjän tulee olla eri määritteitä käyttäessään mahdollisimman tarkkasanaaninen, koska teoksen käyttäjä joutuu lakia tulkitessaan ottamaan riskin siitä, lukeeko hän lakia varmasti oikealla tavalla.

2. Digitaalitekniikan uhat ja käyttäjän vapaus käyttää palveluita

Vuoden 2006 alussa voimaantulleilla tekijänoikeuslain muutoksilla rajoitettiin loppukäyttäjien oikeuksia voimakkaasti sekä annettiin tekijänoikeuksien haltijoille merkittäviä oikeuksia esimerkiksi saada palveluntarjoajalta tiedon tuomioistuimen päätöksellä siitä, kuka on ollut tietyn teleliittymän tilaaja. Muutokset johtunevat siitä, että lainsäätäjä näki digitaalitekniikan tuoneen tekijän yksinoikeuksille niin merkittäviä uhkia, että muutokset olivat lainsäätäjän mielestä tarpeellisia. Samalla kuitenkin huononnettiin merkittävästi loppukäyttäjän asemaa esimerkiksi suhteessa tämän vapauksiin käyttää erilaisia tietoyhteiskunnan tarjoamia palveluita.

2.1 Yksityinen käyttö

Vuoden 2006 alussa voimaan tulleilla tekijänoikeuslain muutoksilla kiellettiin loppukäyttäjää tekemästä teoskappaleita sellaisista teoksista, joka on valmistettu tai saatettu yleisön saataviin tekijänoikeutta loukkaavalla tavalla. Tällä muutoksella unohdettiin se, että tekijän tekijänoikeuslain perusteella saamia yksinoikeuksia on pyritty vastapainottamaan siten, että tekijän yksinoikeuksia rajoitetaan siinä tarkoituksessa, että yleisölle annetaan yleisen kulttuurin hyödyntämisen nimessä tiettyjä oikeuksia teoksiin, kuten oikeus teoskappaleiden valmistamiseen ei-kaupallista yksityistä käyttöä varten.

Tämän lisäksi tekijänoikeuslain 57 §:ään lisättiin säännös siitä, että loppukäyttäjä on hyvitys- ja korvausvelvollinen tekijälle, mikäli hän on valmistanut teoskappaleen yksityistä käyttöään varten ja hänen olisi pitänyt tietää, että kopioitava aineisto on saatettu yleisön saataviin tekijänoikeuslain vastaisesti.

Nämä tehdyt muutokset eivät ole onnistuneita eivätkä kohtuullisia ja ovat vain omiaan luomaan turhaa huolestuneisuutta ja epävarmuutta esimerkiksi internet-käyttäjiä koskien. Käyttäjillä tulisi olla oikeus teoskappaleitten valmistamiseen yksityistä käyttöään varten riippumatta siitä, mistä lähteestä ko. teos on alun perin hankittu, edellyttäen tietysti sitä, että heillä ei ole oikeutta levittää näitä teoskappaleita kolmannelle. Tekijänoikeusdirektiivin mukainen kohtuullinen korvaus tällaisesta yksityisestä käytöstähän jo maksetaan loppukäyttäjien toimesta erilaisten kasettimaksujen avulla.

2.2 Hyvitysmaksun tulevaisuus

Tulevaisuudessa hyvitysmaksun alaa pitäisi TeliaSoneran mielestä supistaa esimerkiksi siten, että hyvitysmaksuvelvollisuus kohdistuisi pelkästään pysyvään tallennukseen tarkoitettuihin medioihin, kuten DVD-/+R-levyihin. Hyvitysmaksuvelvoitteita ei mielestämme tule missään tapauksessa soveltaa esim. DVD-/+RW-levyihin, muistikortteihin tai kovalevyihin, jotka ovat luonteeltaan tilapäiseen tallennukseen suunniteltuja medioita.

2.3 Teosten levittäminen ja sitä koskeva tiedonsaantioikeus

TeliaSonera haluaa kiinnittää tekijänoikeuslain uudistustarpeita pohtivan lainvalmistelijan huomion siihen, että tekijänoikeuslain 60 a §:n muutos on tuonut mukaan merkittävän epäkohdan: mikäli tekijänoikeuksien haltija on saanut tietoonsa yksityisen henkilön yhteystiedot palveluntarjoajalta tuomioistuimen tekemän päätöksen perusteella, voi tekijänoikeuksien haltija esittää loppukäyttäjälle

millaisia vaatimuksia tahansa ja loppukäyttäjällä on tällöin käytännössä vain kaksi vaihtoehtoa: joko riidellä tekijänoikeuksien haltijan kanssa tuomioistuimessa korvauksen suuruudesta tai sitten maksaa tekijänoikeuksien haltijan määräämä lasku. Tällainen tilanne ei ole kohtuullinen loppukäyttäjän kannalta ja tekijänoikeuslakia on muutettava siten, että tekijänoikeuden haltija ei voi yksin tehdä tällaista omavaltaista korvauksen määrittämistä.

Tekijänoikeuslain 60 a §:n sisältöä olisi tarpeellista pohtia muutenkin syvemmin: lakisäännöksen tulisi esimerkiksi velvoittaa tekijänoikeuksien haltijaa osoittamaan tuomioistuimelle, että teleliittymästä on saatettu yleisön saataville tekijänoikeuksia loukkaavaa aineistoa tietoisesti – ei ole esimerkiksi kohtuullista, että loppukäyttäjä, jonka tietokoneen kolmas taho olisi ottanut haltuunsa ja tehnyt siitä tällaisen teosten levittämisen tukiaseman, vedettäisiin syyttä mukaan tällaiseen tekijänoikeuksien loukkaamista koskevaan prosessiin. Lakipykälä ei myöskään ota huomioon sitä, miten tekijänoikeuksien haltija voi luotettavasti määrittää ajankohdan, jolloin loppukäyttäjä väitetysti olisi loukannut tekijänoikeuksien haltijan oikeutta: tekijänoikeuksien haltijan käyttämä kellonaika ei todennäköisesti näytä samaa aikaa kuin palveluntarjoajan järjestelmien kello ja koska palveluntarjoajan järjestelmät voivat vaihtaa teleliittymän IP-osoitteita toisille tilaajille nopeasti, olisi tarpeellista, että lainsäädännössä määriteltäisiin tarkemmin asiaa koskevat pelisäännöt.

Jo edellä mainittujen kohtuuttomuuksien ja epäselvyyksien vuoksi kaikkein paras tilanne TeliaSoneran mielestä olisi, jos tekijänoikeuslain loukkaamista teosten levittämistä koskien keskityttäisiin loppukäyttäjälle asetettavia korvausvelvollisuuksia koskien vain niihin tilanteisiin, jossa teosten levittäjä olisi toiminut ansiotoiminnassa.

2.4 Suojauksen purkaminen

TeliaSoneran mielestä loppukäyttäjällä tulee olla oikeus käyttää teknisillä suojauksilla suojattuja teoksia omassa yksityisessä käytössään siten kuin loppukäyttäjä haluaa, eikä lain tulisi suojata keinotekoisella ”tehokkaan teknisen suojausmenetelmän” käsitteellä teoksen valmistajaa. Lain tulisi päinvastoin tukea sitä, että loppukäyttäjällä tulee olla oikeus ko. suojausmenetelmien kiertämiseen, mikäli loppukäyttäjälle muodostuu haittaa tai este nauttia hankkimastaan teoksesta yksityisesti (mukaanlukien mahdollisuus teokspaleen valmistamiseen). Tekijänoikeuslain uudistustarpeita pohtivan lainvalmistelijan tulee vaikuttaa esimerkiksi EU-tasolla siihen, että tekijänoikeusdirektiivi muutettaisiin sellaiseksi, joka tukee TeliaSoneran yllä esittämää kantaa.

2.5 Digitaalitekнологia tulee nähdä mahdollistajana, ei uhkatekijänä tekijänoikeuksille

Kuten edellä olemme kuvanneet, lainsäätäjä on nähnyt digitaalitekнологian niin merkittävänä uhkana tekijänoikeuksille, että lainsäätäjä on lainsäädäntötyössään sortunut loppukäyttäjien oikeuksien kustannuksella ylilyönteihin, joiden perusteena lienee ollut tekijänoikeusdirektiivin mahdollisimman tiukka tulkinta. Tekijänoikeuslain uudistustarpeita pohtivan lainvalmistelijan tulee pikemminkin ajatella digitaalitekнологiaa mahdollistajana, joka tuo tekijänoikeuksien käytölle uusia hyödyntämistapoja. Digitaalitekнологia ei ole sellainen mörkö, joka aiheuttaisi sen, että esimerkiksi loppukäyttäjälle annettavia oikeuksia, jotka rajoittavat tekijän yksinoikeuksia, tulisi poistaa – yksinoikeuksien rajoitukset omalta osaltaan ovat myös varmistamassa sitä, että loppukäyttäjällä on riittävät mahdollisuudet käyttää yksityisessä käytössään tietoyhteiskunnan loppukäyttäjälle tarjoamia palveluita.

TeliaSoneran mielestä on tarpeellista, että lainvalmistelija palauttaa esimerkiksi loppukäyttäjän tekemää yksityistä käyttöä koskevan sääntelyn vuoden 2005 tasolle ja pyrkii jatkotyössään ottamaan loppukäyttäjän kohtuulliset oikeudet huomioon myös kansainvälisellä tasolla tekijänoikeuksien uudistamiseen vaikuttaessaan.

3. Yksittäiset vastaukset Opetusministeriön muistiossaan esittämiin kysymyksiin

Alla TeliaSoneran vastauksia Opetusministeriön muistiossaan esittämiin kysymyksiin. Kysymyksiin on vastattu yleisesti ottaen siitä näkökulmasta, miten asioiden tulisi olla eikä tällöin ole pyritty pohtimaan esimerkiksi sitä, miten esimerkiksi kansainväliset sopimukset rajoittavat ko. asioiden sääntelyä.

1. Nykyinen tekijänoikeuslainsäädäntö ei riittävästi tue sananvapautta erityisesti siihen kuuluvaa loppukäyttäjän oikeutta vastaanottaa viestintää. On kestävämpää, että tekijänoikeuden haltijat tai niitä edustavat etujärjestöt voivat sopimusvapauden nimissä estää esim. ohjelmistojen välittämisen loppukäyttäjälle niin, että sananvapauteen kiinteästi kuuluvaa tiedonvälitystä loppukäyttäjälle ei voida toteuttaa.

2. Ovat – ne ovat monessa tapauksessa tehneet sen jopa mahdottomaksi. Jos ajatellaan esimerkiksi nettiradioita, on kestävämpää, että radio-ohjelmien mahdollistama tehokas ja jossain määrin myös kansalaisten turvallisuudelle tärkeä tiedonvälitys voidaan tehdä taloudellisesti radiotoiminnan harjoittajalle mahdottomaksi tekijänoikeuden tekijälle antaman yksinoikeuden avulla. Laajaa radioasemien kautta hoidettavaa tiedonvälitystä pidetään myös tärkeänä kansalaisen turvallisuutta ylläpitävänä toimintana, jota tiukka tekijänoikeuskäytäntö ei ainakaan edistä estäessään käytännössä radion kuuntelun internetin välityksellä.

3. Tekijänoikeuslain tulisi tukea ja mahdollistaa markkinakehitystä ja liiketoimintamallien kehittymistä, ei estää niiden syntymisen. On välttämätöntä, että uusien viestinnän jakeluteiden syntymistä ei enää tekijänoikeuden haltijan toimesta nähdä uhkana tekijänoikeuden yksinoikeudelle, vaan pikemminkin teosten yhtenä markkinointikanavana, joka tukee tekijänoikeuksien hyödyntämistä esimerkiksi kappalemyynnissä.

4. Tekijänoikeuslakia ei ole pitkään aikaan kehitetty juuri muuta kuin sisältöjen ehdoilla. On välttämätöntä, että tällainen yksinoikeuksia tukeva lainsäädäntö muokataan sellaiseksi, joka esimerkiksi mahdollistaa teosten yleisen hyödyntämisen yleisön toimesta.

5. On hyvä lähtökohta, että jos kolmas taho perii sisällöstä korvausta loppukäyttäjältä, tekijällä on oikeus tällöin määrätä teostensa jakamisesta ja sitä koskevista ehdoista. Tätä lähtökohtaa pitää kuitenkin kohtuullisesti tasapainottaa esimerkiksi toteamalla, että tiettyä lähetystietä varten käyttäjäpotentiaalista maksettu korvaus kattaa saman käyttäjäpotentiaalain myös vaihtoehtoista viestinvälitystietä käyttämällä. On lisäksi välttämätöntä huomata, että tekijänoikeuden haltijalla ei ole oikeutta sisällöstä riippumattomiin korvauksiin - esimerkiksi mobiilitelevisioasiasiaa koskien datan siirtämisestä tai television valmistajan television myymisestä loppukäyttäjältä perimät korvaukset.

6. Erityisen ongelmalliseksi tekijänoikeuslain tulkinnan tekee se, että se ympäristö, jossa tekijänoikeuslakia sovelletaan, on monesti tekninen ja tällöin lainsäädännön epäselvyys ja sekavuus tuo teoksen käyttäjälle riskin tämän tekemän tulkinnan oikeellisuudesta: jos tulkinta on tehty väärin ansiotoiminnassa, tuo se käyttäjälle riskin jopa tekijänoikeusrikokseen syyllistymisestä. On selvä epäkohta, että tekijänoikeuden haltija voi käyttää lainsäädännön tulkinnanvaraisuutta hyväkseen väärin esittämällä erilaisia vaatimuksia tekijänoikeuden käyttäjää kohtaan.

”Tekijänoikeuden sääntely on liian tiukka” –otsikon alla esittämämme taustaan viitaten toteamme lisäksi, että on välttämätöntä, että tekijänoikeuslain tekijälle antamaa yksinoikeutta rajoitetaan niin, että tekijänoikeuksien kohtuullinen hyväksikäyttö esimerkiksi loppukäyttäjän toimesta tapahtuvaa yksityistä käyttöä varten mahdollistetaan.

7. Tekijänoikeuslain ei tulisi antaa suojaa teknisten suojauskeinoja käyttämiseen. Loppukäyttäjällä tulisi vähintään olla oikeus purkaa tekijänoikeuslain tarkoittamat tekijän teoksensa suojaksi asettamat tekniset suojauskeinot siltä osin, kun ne estävät loppukäyttäjän toimesta tapahtuvaa yksityistä käyttöä. Erityisesti musiikin osalta on havaittavissa, että liiallinen teknisten suojauskeinojen käyttö on toiminut epäsuotuisasti äänitteiden myynnissä, koska kuluttajat ovat todenneet suojattujen teosten kaupan ja varsinaisen käytön olevan liian hankalaa. Tästä syystä jotkut musiikkia verkossa tarjoavat yritykset ovat alkaneet luopua teknisistä suojauskeinoista edistääkseen teosten myyntiä ja omaa liiketoimintaansa. Kehitys teknisistä suojauskeinoista suuntaan on toisin sanoen alkamassa jo ennen kuin se on edes kunnolla lähtenyt käyntiin.
8. Tekijänoikeus suojaa liikaa oikeudenhaltijoita niin, että loppukäyttäjän toimesta tapahtuva yleinen kulttuurin käyttäminen ja siitä nauttiminen, on kohtuuttomasti rajoitettu.
9. On välttämätöntä, että tekijänoikeuden tekijälle antamia yksinoikeuksia rajoitetaan kohtuullisesti niin, että teosten järkevä käyttö mahdollistetaan.
10. Sopimuslisenssijärjestelmä on hyvä instrumentti, mutta tekijänoikeusjärjestöjen valtaa sopimuslisensseistä määräämistä koskien on rajoitettava ja lainsäädännön on saatava aikaan tilanne, jossa tekijänoikeusjärjestöjen tulee sopimuslisenssejä myöntäessään kilpailla toistensa kanssa.
11. Tekijänoikeuslakia olisi syytä täsmentää siten, että työsuhteessa tehdyt teokset kuuluvat automaattisesti työnantajalle.
12. ”Saman tai lähes saman yleisön” –käsitteen käyttäminen voisi toimia hyvänä komponenttina pohdittaessa, miten tekijän yksinoikeutta voitaisiin kohtuullisesti rajoittaa.
13. Ansiotoiminnassa tapahtuva toiminta on selkeä kynnys sille, mikä ylittää rangaistavuuden rajana. Teon kiellettyvyys taas on hienojakoisempi asia, jolloin esimerkiksi tekijän yksinoikeuden ja kulttuurista tapahtuvan yleisen nauttimisen välistä rajaa on vedettävä.
14. Tekijänoikeus on käyttökelpoinen instrumentti. TeliaSoneran mielestä tekijänoikeusasioista vastaavan ministeriön on ryhdyttävä välittömiin toimiin niin, että tekijän yksinoikeuksia rajoitetaan johdannossa esittämällämme tavalla. Siltä osin, kuin muutoksia ei voi tehdä kansallisesti on keskeistä, että tekijänoikeusasioista vastaava ministeriö aloittaa tekijänoikeusdirektiiviä ja ao. kansainvälisiä sopimuksia koskevat neuvottelut siten, että muutosten tekeminen kansallisella tasolla on mahdollista. Tekijänoikeuslain laajempikin revisio voi olla tarpeellinen, mutta tämä on toteutettava erillisenä projektina, jonka valmistelu toteutetaan laaja-alaisesti.
15. Käsitteistöä tulee täsmentää jatkuvasti niin, että ne pysyvät ajantasalla ja mahdollisimman selkeinä. Joka tapauksessa ne pääpiirteittäin ovat mielestämme kunnossa.
16. On keskeistä, että ensin toteutetaan johdannossa kuvaamamme tekijän yksinoikeutta rajoittavat muutokset. Kokonaisrevisiota ajatellen asioiden korjaamiselle tulisi antaa etusija ennen pykälänumeroinnin korjaamista. Kokonaisrevisiossa olisi se erityisen hyvä puoli, että lain perustelut saataisiin tällöin yksiin kansiin. On selvä epäkohta, että tekijänoikeuslakia koskevia vanhempia hallituksen esityksiä ei ole sähköisesti tällä hetkellä löydettävissä.
17. Tekijänoikeuslaki on kunkin aikansa instrumentti. Lain valmistelijan ja säätäjän ei tule suhtautua asiaan siten, että kerran tehtyä muutosta ei sen huonoksi osoittauduttua voida enää missään nimessä muuttaa. Eli kaikkia muutoksia koskien ei tarvitse tehdä mittavia selvityksiä. Kaikista huonoin koekaniini tekijänoikeuslain uudistuksissa joka tapauksissa on mielestämme

loppukäyttäjä ja se, miten hän lakiuudistukset kokee – lain tulisi tuoda hänelle turvaa ja mahdollisuuksia, ei epävarmuutta.

18. Tekijänoikeusasioista vastaavan ministeriön on selvitettävä asiaa ja tarvittaessa toimittava moottorina direktiivien ja kansainvälisten sopimusten muuttamisessa. Joka tapauksessa yksityistä käyttöä koskeva sääntely voitaisiin laventaa tekijänoikeusdirektiivin antamin mahdollisuuksin – jo nykyäänhän tekijän saavat kasettimaksuina direktiivin tarkoittaman kohtuullisen korvauksen teostensa käyttämisestä.

19. Tämän hetkistä tekijänoikeuslakia koskien on keskeistä, että lainvalmistelija ja -säättäjä rajoittaa tekijän yksinoikeuksia loppukäyttäjän hyväksi sitovilla toimilla johdannossa esittämällämme tavalla.

20. On. Keskeisenä on mielestämme kaksi asiaa: tekijänoikeuslain tuomia tekijän yksinoikeuksia tulee rajoittaa siten, että monikanavajakelu samalle tai lähes samalle yleisölle mahdollistetaan ja loppukäyttäjän toimesta tapahtuva latauslähteestä riippumatta tapahtuva yksityinen lataaminen jälleen mahdollistetaan, kuten aiemmin voimassa olleessa tekijänoikeuslaissa.

21. –

22. Kuluttajalla on täysi oikeus olettaa, että tekijänoikeuslaki ei estä tai hankaloita häntä käyttämästä hankkimaansa sisältöä verrattuna esim. analogisen kuvan ja musiikin aikakauteen.

23. Kts. vastauksemme kohdassa 7. Vastauksemme kohdistuu nimenomaan teosta suojaaviin teknisiin suojausmenetelmiin ja siihen tilanteeseen, jossa loppukäyttäjä on hankkinut ko. sisällön itselleen. Selvyiden vuoksi korostamme, että mielestämme on sen sijaan asianmukaista, että teoksen levitystoimintaa voidaan suojata niin, että laitton pääsy tällaiseen sisältöön estetään sellaisen kolmannen tahon toimesta, joka ei ole ko. palvelun tilaaja.

24. Oikeudellista suojaa tulisi lieventää siten, että loppukäyttäjällä tulisi vähintään olla oikeus purkaa tekijänoikeuslain tarkoittamat tekijän teoksensa suojaksi asettamat tekniset suojauskeinot siltä osin, kun ne estävät loppukäyttäjän toimesta tapahtuvaa yksityistä käyttöä.

25. Kyllä – joka tapauksessa tekijänoikeuslain ei pitäisi olla kiinnostunut kuluttajan asemassa toimimisesta, vaan yleisesti ottaen tekijän ja teoksen käyttäjien asemasta. Tämän vuoksi on esimerkiksi parempi ajatella tekijän yksinoikeuksien rajoittamista loppukäyttäjä-käsitteen kuin kuluttaja-käsitteen avulla. Loppukäyttäjällä pitäisi olla esimerkiksi oikeus käyttää internetin suomia palveluita siten, että loppukäyttäjä voisi ladata latauslähteestä riippumatta itselleen sisältöjä.

26. Lainsäädännön on varmistettava, että oikeuksien hallinnoinnissa valtaa käyttävät tahot eivät käytä tätä valtaansa kohtuuttomalla tavalla väärin siten, että tekijän yksinoikeuksiin vetoamalla estetään esimerkiksi viestinvälitys monikanavajakelua hyväksikäyttämällä.

27. Yksityisen käytön tulisi mahdollistaa esimerkiksi internetin kautta tapahtuva sisältöjen lataaminen latauslähteestä riippumatta. Sen sijaan mielestämme sisältöjen oikeudeton levittäminen ei kuulu yksityisen käyttö –käsitteen piiriin. Kappalerajojen asettamisen sijasta on hyvä käsitellä abstraktein käsittein sitä, millainen toiminta on yksityistä käyttöä. Yksityisen käytön määritelmän mukaisen toiminnan ei tulisi olla riippuvainen mistään kappalekohtaisista rajoituksista, kuten esimerkiksi teoskopioiden ottamisen määrästä. Tärkeätä on esimerkiksi, että loppukäyttäjä voi nauttia hankkimastaan teoksesta analogisesta maailmasta tutulla tavalla kaikissa kodin eri käyttöpisteissä sekä liikkueessaan jalan tai kulkuneuvolla teknisen suojausjärjestelmän tai siihen liittyvän lainsäädännön tätä estämättä.

28. Ei – digitaalitekniologia on vain uusi jakelu- ja tallennustapa, jota tulisi käsitellä aivan samoin kuin analogipuolella on tehty. Tekijänoikeuden haltijan ei tule nähdä digitaalitekniikkaa uhkana, vaan mahdollistajana.
29. Kts. vastauksemme kohdassa 7.
30. Tällaisia karenssiaikoja ei tule käyttää.
31. Tallennustoimintaa on yksityisissä kodeissa tapahtunut musiikin osalta yli 40 vuoden ajan ja televisio-ohjelmien osaltakin yli 30 vuoden ajan. Nykytekniikka on tuonut vakiintuneeseen toimintaan uusia mahdollisuuksia, mutta käyttötarve on ennallaan – nauttia teoksista silloin kun se itselle parhaiten sopii, myös useampaan kertaan. Ulkopuolinen tallentaja tulisi nähdä loppukäyttäjän alihankkijaksi, joka johtaa oikeutensa loppukäyttäjältä. On sen vuoksi käsittämätöntä, että nykyinen tekijänoikeuslaki kieltää loppukäyttäjää käyttämättä kolmatta tahoa esimerkiksi sävellysteoksen tai elokuvateoksen teoskappaleen valmistamiseen. Tämä tilanne olisi syytä laissa muuttaa.
32. Loppukäyttäjän tulisi olla vastuussa hyvitysmaksun maksamisesta silloin, kun hyvitysmaksun käyttäminen nähdään tarpeelliseksi.
33. Yksityisessä käytössä loppukäyttäjän tai tämän alihankkijan tekemä teoskappaleen valmistaminen. Hyvitysmaksu tulisi kuitenkin kohdistaa ainoastaan sellaisiin medioihin, jotka on tarkoitettu pysyvään tallennukseen (CD-R, DVD-/R, ei sen sijaan esimerkiksi kovalevyt ja flash-muistit).
34. Myyjän loppukäyttäjälle antamaan oikeuteen voi sisältyä teoskappaleen teko-oikeuksia, mutta ei välttämättä. Tekijänoikeuslain tulisi yksityistä käyttöä koskien toimia pakottavana lainsäädäntönä.
35. Esimerkiksi musiikki- ja elokuvateoksia koskien ko. järjestelmät voivat elää rinnakkain vaikka kuinka kauan, edellyttäen, että lisenssin saajan oikeus olisi säännelty lisenssiehtojen mukaisesti vain siltä osin, kuin lisenssiehdot eivät olisi pakottavan lainsäädännön vastaisia.
36. Hyvä instrumentti tämän asian kuvaamiseen on se, mikäli loppukäyttäjät ovat täysin eri henkilöitä kuin ne, joille lähettämisen alkuperäinen oikeus sallii.
37. Ko. asiat ovat sopimuskohtaisia. Käsittääksemme monesti oikeudet on kuitenkin neuvoteltu jakelutiesidonnaisesti, jolloin ne eivät kata uusia jakeluteitä.
38. Tekijän yksinoikeutta tulisi rajoittaa niin, että viestinvälitys eri jakelukanavia hyväksikäyttäen mahdollistettaisiin samalle vastaanottajakunnalle samoilla maksuilla. Ns. broadcast-verkkojen ja viestintäverkkojen tekniset rajoitukset ja eroavaisuudet esimerkiksi tv-palvelujen osalta poistuvat, jolloin eri verkkojen 'lähetysmuodon' ei tulisi olla enää merkitsevänä tekijänä tai eriarvoistamassa sisältöjen jakelun tai tarjoamisen mahdollisuutta loppukäyttäjille.
39. Kts. vastauksemme kohdassa 37.
40. Ko. asiat ovat sopimuskohtaisia.
41. Sillä ei pitäisi olla mitään merkitystä, mikäli kyseessä olisi sama tai lähes sama vastaanottajakunta.
42. Tekijän yksinoikeutta tulisi tältä osin rajoittaa niin, että uusien teknologioiden käyttöönottoa ei estettäisi tekijänoikeusasioita koskevan sopimisvelvollisuuden perusteella.

43. Ehdottomasti. Tämä edesauttaisi sen tavoitteen aikaansaamisessa, että tekijänoikeusjärjestöt alkaisivat kilpailla keskenään.

44. Sopimuslisenssi on hyvä instrumentti oikein käytettynä.

45. Tekijänoikeuslain 3 luku luo suojaa tekijälle ja on siinä tarkoituksessa hyvä, mikäli tekijän ja oikeuden saajan välinen neuvotteluvoima on epätasapainossa. Mikäli neuvotteluvoimat ovat tänä päivänä tasapainossa, voitaisiin luvusta poistaa huomattavastikin määräyksiä siten, että annettaisiin sopimusneuvottelujen säännellä luovutettujen oikeuksien tarkka sisältö.

Joka tapauksessa mielestämme tekijänoikeus 28 §:ää voitaisiin muokata niin, että tekijänoikeuden luovutus liikkeenluovutustilanteissa on automaattisesti sallittua siten, että luovuttaja ei miltään osin jää vastuuseen luovuttamaansa oikeutta koskevan sopimuksen täyttämisestä.

46. Oikeuksien edelleen luovuttaminen pitäisi mahdollistaa siitä huolimatta, että asiasta ei ole erikseen sovittu. Sen sijaan muokkaamisoikeus on tekijän moraalisten oikeuksien suojana hyvä säilyttää siinä muodossa, kuin se nyt on.

47. Kts. vastauksemme yllä kohtiin 45 ja 46.

48. Mikäli epätasapainoa edelleen esiintyy, on epätasapainoinen asema syytä lainsäädäntötyössä huomioida.

49. ”Muulla tavoin” ko. säännöksessä mielestämme esittää riittävästi sen, että muitakin esitystapoja voidaan käyttää, jolloin markkinakohtainen täsmentäminen ei ole tarpeellinen.

50. Kyllä. Tekijänoikeusjärjestöjen tulisi kilpailla keskenään sekä kansallisesti, että kansainvälisesti, jolloin mahdollistettaisiin käytettävien hintojen järkevöityminen. Tekijänoikeusjärjestöjen tulisi toimia one-stop-shoppeina niin, että yhdellä neuvottelukumppanin kanssa voitaisiin kattavasti sopia vastaanotettavista oikeuksista.

51. Järki kädessä asioita tarkastellen.

52. Mielestämme on kohtuutonta, mikäli tekijänoikeuksien haltija voi vaatia sellaiselta loppukäyttäjältä, jonka yhteystiedot tekijänoikeuden haltija on saanut viestintäpalvelun tarjoajalta tekijänoikeuslain 60 a §:n perusteella, teosten levittämisestä mitä tahansa hyväksi katsomiaan korvauksia, mikäli loppukäyttäjällä on käytössään kaksi vaihtoehtoa 1) maksaa lasku tai 2) riidellä korvausmäärä tuomioistuimessa.

53. Suomen enforcement-järjestelmä on omiaan luomaan ”pelon ilmapiirin” ja perustuu siihen, että tekijänoikeuksien haltija seuraa esimerkiksi vertaisverkossa tapahtuvaa loppukäyttäjien toteuttamaa teosten levittämistä. Enforcement-järjestelmää pitäisi kehittää sellaiseksi, että tämänkaltaisen loppukäyttäjien ”salakuuntelu” ja rankaiseminen voitaisiin lopettaa, ellei kyse ole ansaintatoiminnassa tapahtuvasta teosten levittämisestä.

54. Vaikka TeliaSonera ei sinällään toimi LVI-alalla, on TeliaSoneran mielestä selvää, että tietoverkot on nimenomaan rakennettu ihmisten välistä tietojen välittämistä ja viestintää varten.

55. Yksityisestä käyttöä koskien on tällä hetkellä voimassa ns. kasettimaksu takaamassa, että tekijänoikeuden haltija saa itselleen kohtuullisen korvauksen yksityisestä käytöstä.

Yksityistä käyttöä koskien viittaamme lisäksi yllä kohdassa 2.1 lausumaamme.

56. Asiaa on hyvä täsmentää, sen osoittaa jo kysymyksen alustukseen sisällytetty lause ”voi olla”. Laki ei tällä hetkellä anna loppukäyttäjille riittävää varmuutta asiaa koskien.
57. Kysymyksen tarkoittaman oletettam säännöksen säätäminen taloudellisia oikeuksia koskien voisi olla pohdinnan arvoinen asia.
58. Käsittäksemme ei.
59. –
60. Kysymyksen tarkoittaman lupaolettam säännöksen säätäminen taloudellisia oikeuksia koskien voisi olla pohdinnan arvoinen asia.
61. Lupaolettaman perusteella tapahtuvalle pitäisi aidata oma alueensa, joka ulottuisi tekijänoikeuden rajoitusten yläpuolelle. Lupaolettaman tekijänoikeuksien käyttö voisi olla kohtuullisen laajaakin.
62. Hakukoneet ovat sananvapauden ilmentymä eikä niitä tulisi tarkastella tekijänoikeudellista merkitystä omaavina tapoina esimerkiksi teosten saataville saattamista koskien.
63. Kts. vastauksemme kohdassa 62.
64. Kysymys on eri asiasta. Hakukoneita ei tulisi tarkastella tekijänoikeudellista merkitystä omaavina instrumentteina.
65. Sovellettavaa lakia koskeva kansainvälinen yleissopimus olisi tervetullut lisä erityisesti Internetissä tarjottavien palveluiden kehittymistä koskien.
66. Tekijänoikeuslain tulisi enforcement-mielessä olla kiinnostunut vain ansiotoiminnasta tapahtuvasta toiminnasta ja mahdollisen lisäsääntelyn tulisi olla kiinnostunut vain tällaisesta toiminnasta.
67. Tämänhetkisen DRM-järjestelmät ottavat yhteyksiä ennalta sovittuihin keskusservereihin tarkistaen, onko loppukäyttäjällä teoksen käyttöoikeutta. DRM-järjestelmät estävät pahimmillaan käyttäjää käyttämästä ostamaansa sisältöä siten, kuin käyttäjä haluaisi – esimerkiksi, mikäli käyttäjä haluaisi vaihtaa sisällön alustaa, voi DRM-järjestelmä estää tällaisen käytön. Kts. lisäksi asiaa koskevat näkemyksemme kohdassa 27.
68. Tekijänoikeuslain ei tulisi olla kiinnostunut erilaisten DRM-järjestelmien käyttämisestä. Lisäksi on edelleen huomautettava, että musiikin verkkomyyntiä koskien DRM on osoittautunut hankalaksi asiaksi, joka on estänyt ko. liiketoiminnan kehittymistä.
69. Ovat. Kuten olemme edellä todenneet, esimerkiksi musiikin verkkolevityksessä ovat eräät myyjät luopuneet suojaustekniikoiden käytöstä, koska näiden on havaittu olevan merkittävä este sähköisen kaupan ja liiketoiminnan kehittymiselle. Edelleen korostamme, että käsityksemme mukaan tärkeitä loppukäyttäjän kannalta on, että tämä voi nauttia ostamastaan teoksesta monipuolisesti omassa yksityisessä käyttöympäristössään kotona ja kodin ulkopuolella jalan tai kulkuneuvolla liikkeessään teknisen suojausjärjestelmän tai asiaan liittyvän lainsäädännön tätä estämättä.
70. Kielto olisi asianmukainen tapa asian toteuttamisessa.

71. Käsitteiden erot ovat keinotekoisia ja tarpeettomia. Tästä asiasta on hyvä esimerkki em. Helsingin käräjäoikeuden 25.5.2007 antamassaan tuomiossa 07/4535 ottama kanta, jossa käräjäoikeus määritteli, ettei DVD-levyillä käytetty CSS-suojausmenetelmä ole em. ”tehokas tekninen suojausmenetelmä”.

72. Teknisen suojauksen käyttäminen on oiva tapa varmistaa, että loppukäyttäjä maksaa sisällöstä ja saa haluamansa teoksen ehjänä käyttöönsä, mutta sen jälkeen, kun käyttäjä on maksun suorittanut ja sisältö on toimitettu suojauksen varmistamana ehjänä perille, pitäisi käyttäjällä olla mahdollisuus yksityisessä käytössään käyttää teoksia siten, kuin käyttäjä haluaa.

73. Säätelyllä pitää nähdä oma kansainvälinen aspektinsa, mutta loppukäyttäjän toimia on tulkittava vain pääsääntöisesti kansallisen lain perusteella. Teknisiä suojakeinoja koskeva suoja tulisi laissa vahvistaa silloin, kun ne estävät asiattoman pääsyn sisältöön, mutta muuten ei. Sen jälkeen, kun käyttäjä on sisällön itselleen laillisesti hankkinut ja on varmistettu että sisältö on tullut ehjänä perille, käyttäjällä tulisi olla täysi vapaus käyttää ko. sisältöä.

74. Hallinnointitiedot eivät yleensä estä teosten käyttämistä esimerkiksi yksityisessä käytössä.

75. –

76. –

77. Ehdot ovat jo nyt tekijän käytettävissä, mikäli hän pitää ehtojen käyttämistä itselleen sopivana ratkaisuna.

78. Ei, asia etenee omalla painollaan.

79. Niillä on omat tarkoituksensa teosten yleisen hyödyntämisen mahdollistajana ja siinä niitä on hyvä käyttää.

80. –

81. Monesti tekijä ei pidä hyvänä sitä, että hänen teostaan muokataan – on ihan hyvä, että ko. asiaa koskien tekijällä on oikeus itse päättää muokkausoikeuden antamisesta.

82. Ei missään tapauksessa.

83. Tulisi, ei kuitenkaan siten, että pisintä suoja-aikaa käytettäisiin yhtenäistämisen mittarina.

84. Ei.

85. Ratkaisu voisi olla yhtä hyvin yleisempikin, ei vain arkistoja ja kirjastoja koskeva.

86. Asiaa pitäisi pikemminkin ajatella korvauksettomana, jos tekijää ei kerran tiedetä, kyseessä olisi yleinen ja yhteiskunnallinen kulttuurin hyödyntäminen.

87. –

88. –

89. –

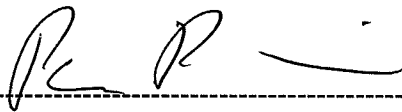
90. –

91. -100.

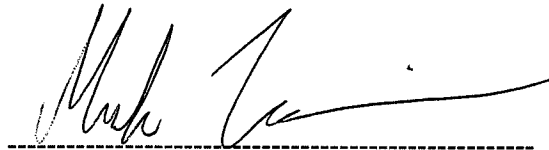
Selkeämpi vaihtoehto "aidattujen puutarhojen" -käsitteen käyttämisen sijasta olisi parempi toteuttaa asia tekijän oikeuksien rajoittamisen alan piirin laajentaminen kohtien kuvaamissa tarkoituksissa ja asioihin vaikuttaminen kansainvälisessä yhteistyössä. Erityisesti kohtien 91-100 kuvaamista tilanteista linkittäminen on asia, joka vaatisi tilanteen selvittämistä lainsäädännön avulla.

Muistion kohdan 2.5.23 tarkoittama pelisääntöjen selventäminen "aidattuja puutarhoja" koskien edellyttäisi joka tapauksessa valmiiden pelisääntöjen luomista, ei ole riittävää, että asioiden soveltaminen jätettäisiin auki jäsenvaltioiden välisissä neuvotteluissa ratkaistaviksi. Keskeistä on joka tapauksessa pohtia käytötapoja sekä sääntelyn kohteena olevaa teospiiriä. Yksi vaihtoehto voisi olla aidatun puutarhan laatimisen pohtiminen tiettyjen perustelevisiokanavien välittämistä koskien erilaisissa viestintäverkoissa. Tämä voisi olla yksi tapa varmistaa loppukäyttäjän oikeus vastaanottaa erilaisia viestisisältöjä edellä kohdassa 1.4 esittämiemme vaihtoehtojen lisäksi.

TeliaSonera Finland Oyj:n puolesta,

Pekka Pesari
Kehitysjohtaja

Marko Vuorinen
Lakimies